

กรมโรงงานอุตสาหกรรม
DEPARTMENT OF INDUSTRIAL WORKS

:

:

75/6

6

10400

:

1

:

2548

: 200

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

**คู่มือการป้องกันและระงับอัคคีภัยในโรงงานอุตสาหกรรม
โรงงานแปรรูปไม้**

ISBN : 974-7782-72-3

:

1 30

10400

« คำนำ »

คำนำ

ภาคที่ 1 : ความหมายของเพลิงไหม้

1.1		1-3
1.2		1-3
1.3		1-6
1.4		1-7
1.5		1-8
1.6		1-10
1.7		1-12
1.8		1-14
1.9	Flashover	1-15
1.10	Backdraft	1-16
1.11		1-16
1.12		1-18

ภาคที่ 2 : โรงงานแปรรูปไม้

2.1		2-3
2.2		2-6
2.3		2-9

ภาคที่ 3 : การป้องกันการลามไฟและเส้นทางหนีไฟ		
3.1	(Fire Seal)	3-3
3.2	(Fire Compartment)	3-5
3.3	(Means of Egress)	3-7
3.4		3-11
ภาคที่ 4 : ระบบดับเพลิง		
4.1	(Fire Pump System)	4-3
4.2	(Fire Water Reservoir)	4-7
4.3	(Portable Fire Extinguisher)	4-8
4.4	(Automatic Sprinkler System)	4-17
4.5	(Water Spray System)	4-25
4.6	(Foam Fire Extinguisher System)	4-30
4.7		4-31
	(Carbon Dioxide Fire Extinguishing System)	
4.8	(Clean Agent Fire Extinguishing System)	4-38
4.9	(Standpipe and Hose System)	4-42
4.10	(Fire Hydrant System)	4-45
4.11		4-46
ภาคที่ 5 : ระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้		
5.1	(Fire Alarm System)	5-3
5.2		5-12
ภาคที่ 6 : การจัดการและการบริหารความปลอดภัยด้านอัคคีภัย		

6.1	(Industrial Fire Hazard)	6-3
6.2		6-10
6.3		6-20
6.4		6-24
6.5		6-45

« ภาคที่ 1 »

ความหมายของเพลิงไหม้

- 1.1 ความหมายของเพลิงไหม้
- 1.2 องค์ประกอบของการเกิดเพลิงไหม้
- 1.3 ชนิดของเพลิงไหม้
- 1.4 แหล่งกำเนิดความร้อนที่ทำให้เกิดการลุกติดไฟ
- 1.5 รายละเอียดของแหล่งความร้อนที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้
- 1.6 การวัดอัตราความไวไฟของเชื้อเพลิง
- 1.7 ลักษณะเฉพาะของสารไวไฟ
- 1.8 การถ่ายเทความร้อน
- 1.9 ปრაกฏการณ์ Flashover
- 1.10 ปრაกฏการณ์ Backdraft
- 1.11 ผลผลิตที่เกิดจากการลุกไหม้
- 1.12 กลไกในการดับไฟ

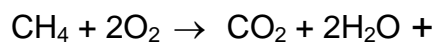
1

1.1 ความหมายของเพลิงไหม้

(Oxidation)

นิยามของปฏิกิริยาออกซิเดชัน คือ ปฏิกิริยาทางเคมีที่เกิดระหว่างสารใดๆ กับออกซิเจน และทำให้เกิดมี ความร้อนเกิดขึ้น และความร้อนที่เกิดจากกระบวนการเผาไหม้ นี้ จะเป็นแหล่งความร้อนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้การลุกไหม้ของไฟดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างของปฏิกิริยาการเผาไหม้ที่มีมีเทน (CH₄) เป็นเชื้อเพลิง

(Mid-Range Reaction)

(Corrosion)

1.2 องค์ประกอบของการเกิดเพลิงไหม้

3

- 1.
- 2.
- 3.

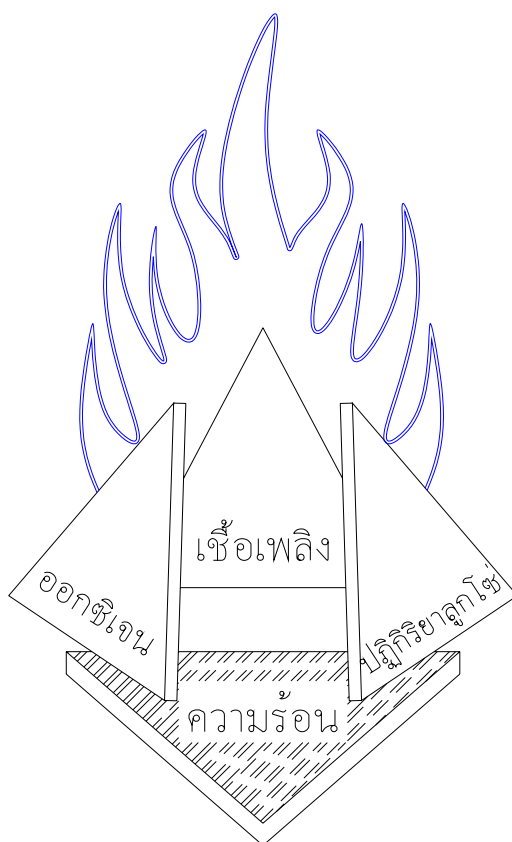
(Chain Reaction)
(Fire Tetrahedron Theory)
3

1.2.1

(C) (H)

(Chain Reaction)

(Fire Tetrahedron)

1.2.1

(Fire Tetrahedron)

point)

(Flashpoint)

(Boiling

( )

(Vaporization)

(Pyrolysis)

(Flashpoint)

(Preheated Fuel)

18

32

(Oxygen-Enriched Atmosphere)

(Oxygen)

(Chlorine)

(Oxidizer)

(Ammonium Nitrate)

1.3 ชนิดของเพลิงไหม้

1. ไฟประเภท ก (Class A)

2. ไฟประเภท ข (Class B)

(Combustible Liquid)

(Flammable Liquid)

(Fluid)

3. ไฟประเภท ค (Class C)

4. ไฟประเภท ง (Class D)

(Magnesium)

(Titanium)

(Zirconium)

1.4 แหล่งกำเนิดความร้อนที่ทำให้เกิดการลุกติดไฟ

4

1. แหล่งความร้อนที่เกิดจากระบวนการเชิงกล

2. แหล่งความร้อนที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า

3. แหล่งความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาเคมี

4. แหล่งความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยานิวเคลียร์

(Fusion)

(Fission)

1.5 รายละเอียดของแหล่งความร้อนที่ทำให้เกิดเพลิงไหม้

1. แหล่งความร้อนที่เกิดจากกระบวนการเชิงกล

2

1.1 การเสียดสี

1.2 การอัดตัว

(Gas Law)

2. แหล่งความร้อนที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า

4

2.1 ความต้านทานในวงจรไฟฟ้า

(Conductor)

2.2 ประกายไฟ

2.3 ไฟฟ้าสถิตย์

2

2.4 ไฟผ่า

3. แหล่งความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาเคมี

4

3.1 กระบวนการเผาไหม้

3.2 กระบวนการสลายตัว

3.3 กระบวนการย่อยสลาย

4. แหล่งความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยานิวเคลียร์

(Uranium) (Fission)	(Plutonium)	2
(Fusion)		

1.6 การวัดอัตราความไวไฟของเชื้อเพลิง

1. จุดวาบไฟ (Flashpoint)

(Self-Sustained Combustion)

2. จุดติดไฟ (Ignition Temperature หรือ Fire Point)

3. จุดลุกติดไฟได้เอง (Auto-Ignition Temperature)

4. ช่วงของการไวไฟหรือช่วงของการระเบิด (Flammable Range or Explosion Range)

(Flammable Vapour)		(Flammable Gas)	
(Upper Flammable Limit)			
(Lower Flammable Limit)		Upper Explosive Limit (UEL)	Lower
Explosive Limit (LEL)			
(LFL)	1.5		(UFL)
7.5		1.5	7.5
1			
	10		

5. ความไวไฟของเชื้อเพลิงที่มีสถานะเป็นของแข็ง

	(Flame Spread)	(Smoke Production)
		2
1.	(Flexible Solid)	
2.	(Structural Solid)	

3

5.1 การหาปริมาณความร้อนและระยะเวลาที่ทำให้เชื้อเพลิงลุกติดไฟ

5.2 การลุกไหม้ของไฟ

5.3 ปริมาณการเกิดควันไฟ

1.7 ลักษณะเฉพาะของสารไวไฟ

1. ความดันไอ (Vapor Pressure)

(Atmospheric Pressure)

(mmHg)	(psi)	(Atmospheres (atm))
	760	
		(Kerosene) 5
38		
	(Toluene)	
21	20	
	(Ethyl Acetate)	73 20

2. ความหนาแน่นของไอ (Vapor Density)

	1	1
	1	
1		
	1	
	(Flammable Liquid Vapor)	(Flammable Gas)
		1.6
	(Acetylene)	0.907

3. ความถ่วงจำเพาะ (Specific Gravity)

1	
	1
	1

4. ความสามารถในการละลาย (Solubility)

1	
	(Isopropyl Alcohol)
	1

1.8 การถ่ายเทความร้อน

4

- 1.
2. (Convection)
3. (Radiation)
4. (Conduction)

1. การสัมผัสกับเปลวไฟโดยตรง

(Incipient Stage)

2. การพาความร้อน (Convection)

(Developed Stages)

( )

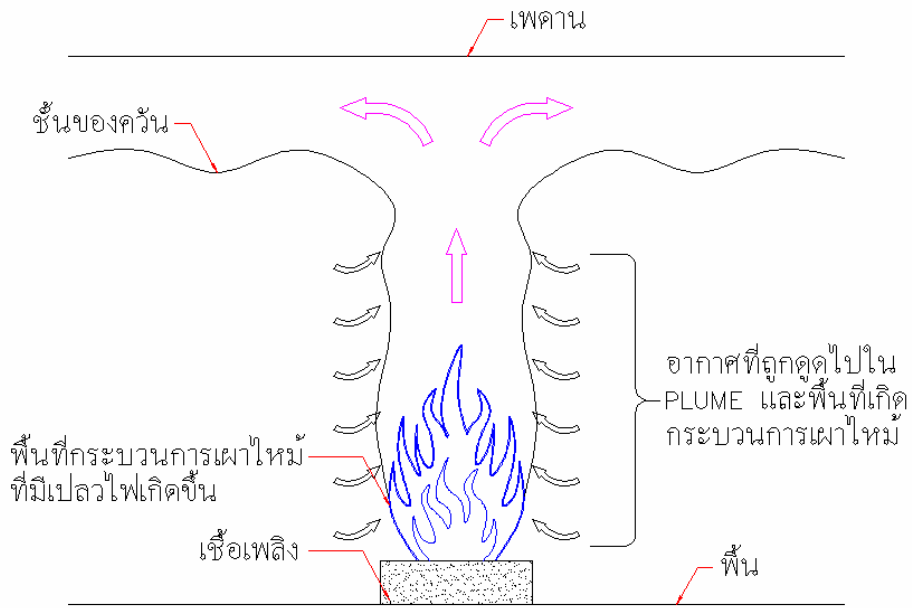
3. การแผ่รังสีความร้อน (Radiation)

( )

4. การนำความร้อน (Conduction)

1.9 ปรากฏการณ์ Flashover

Flashover
(Enclosed Space)

1.9.1

1.10 ปฏิกิริยา Backdraft

Back Draft (Smoke Explosion)

(CO)

2

Backdraft

1.11 ผลผลิตที่เกิดจากการลุกไหม้

4

1. เปลวไฟ

2. ความร้อน

3. ควันไฟ

4. ก๊าซที่เกิดจากการลุกไหม้

4.1 ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide, CO₂)

4.2 ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ (Carbon Monoxide, CO)

Cyanide, HCN)
Dioxide, NO₂)

(Sulfer Dioxide, SO₂)

(Hydrogen
(Nitrogen

2

1.12 กลไกในการดับไฟ

4

1. การดับไฟโดยการลดอุณหภูมิ

(Flashpoint)

2. การดับไฟโดยการกำจัดออกซิเจน

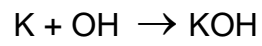
2

3. การดับไฟโดยการกำจัดเชื้อเพลิง

4. การดับไฟโดยการตัดปฏิกิริยาลูกโซ่

Affinity)

(Highly

1

1

2

« ภาคที่ 2 »

โรงงานแปรรูปไม้

- 2.1 กระบวนการแปรรูปไม้
- 2.2 อันตราย การป้องกัน และระบบป้องกันอัคคีภัยในกระบวนการผลิต
- 2.3 การตรวจสอบความปลอดภัยด้านอัคคีภัย

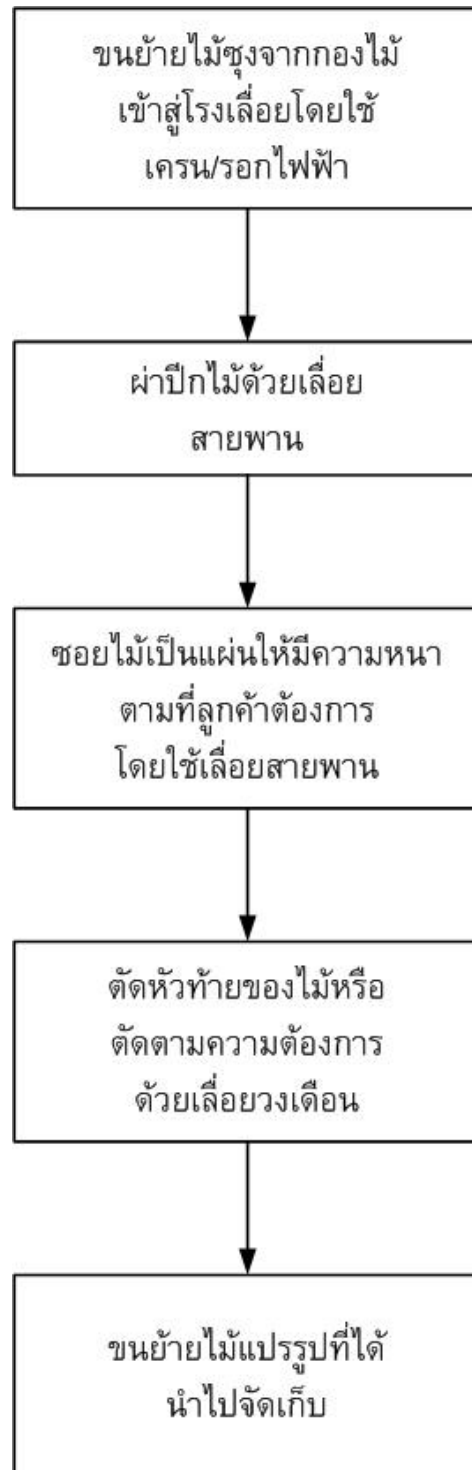
2

2.1 กระบวนการแปรรูปไม้

1. การจัดเก็บวัตถุดิบ

2. การแปรรูปไม้

(2.1.1)

2.1.1

3 การจัดเก็บไม้ที่แปรรูปแล้ว

2.2 อันตราย การป้องกัน และระบบป้องกันอัคคีภัยในกระบวนการผลิต

กระบวนการผลิต	ลักษณะอันตราย ด้านอัคคีภัย	การป้องกันอัคคีภัย	ระบบป้องกันอัคคีภัย
1. /		<u>ควบคุมเชื้อเพลิง</u> 1. 2. <u>ควบคุมแหล่งความร้อน</u> 1. 2. โดยใช้มาตรฐาน NFPA 51B, 70, 70B, 664	<u>ถังดับเพลิงมือถือ</u> : : 20A:120B-C : 23 <u>สายฉีดน้ำดับเพลิง</u> : 1 2.5 : 45 <u>อุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้</u> : : 60
2.		<u>ควบคุมเชื้อเพลิง</u> 1. 1 2. <u>ควบคุมแหล่งความร้อน</u> 1. 1 2. โดยใช้มาตรฐาน NFPA 51B, 70, 70B, 664	<u>ถังดับเพลิงมือถือ</u> : : 20A:120B-C : 23 <u>สายฉีดน้ำดับเพลิง</u> : 1 2.5 : 45 <u>อุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้</u> : : 60

กระบวนการผลิต	ลักษณะอันตราย ด้านอัคคีภัย	การป้องกันอัคคีภัย	ระบบป้องกันอัคคีภัย
		โดยใช้มาตรฐาน NFPA 51B, 70, 70B, 664	
5.		<p><u>ควบคุมเชื้อเพลิง</u></p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>4.</p> <p>1</p> <p><u>ควบคุมแหล่งความร้อน</u></p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>3.</p> <p>โดยใช้มาตรฐาน NFPA 51B, 70, 70B, 664</p>	<p><u>ถังดับเพลิงมือถือ</u></p> <p>:</p> <p>: 10A</p> <p>: 23</p> <p><u>สายฉีดน้ำดับเพลิง</u></p> <p>:</p> <p>1</p> <p>2.5</p> <p>: 45</p> <p><u>หัวกระจายน้ำดับเพลิง</u></p> <p>: 4</p> <p><u>อุปกรณ์แจ้งเหตุเพลิงไหม้</u></p> <p>:</p> <p>: 7.2</p> <p>60 ( )</p>

หมายเหตุ

NFPA 51B Standard for Fire Prevention During Welding, Cutting, and Other Hot Work 2003 Edition

NFPA 70 National Electrical Code® 2005 Edition

NFPA 70B Recommended Practice for Electrical Equipment Maintenance 2002 Edition

NFPA664 Standard for the Prevention of Fires and Explosions in Wood Processing and
Woodworking Facilities 2002 Edition

2.3 การตรวจสอบความปลอดภัยด้านอัคคีภัย

ตารางการตรวจสอบความปลอดภัยด้านอัคคีภัย

พื้นที่/กระบวนการ : .....

หน่วยงาน/ฝ่าย : .....

ชื่อผู้ตรวจ : .....

วันที่ตรวจ : .....

รายละเอียด การตรวจสอบ	ผลการตรวจ		บริเวณที่ตรวจพบ	การแก้ไข
	ผ่าน	ไม่ผ่าน		
1. แหล่งความร้อน				
1.1 อุปกรณ์ไฟฟ้า				
-				
-				
-				
-				
-				
1.2 เครื่องจักร				
-				
-				
-				
-				
-				
-				
1.3 การป้องกันไฟฟ้าสถิตย์ (ดูรายละเอียดในภาค 6)				
-				
-				
1.4 แหล่งความร้อนภายนอก (ดูรายละเอียดในภาค 6)				
-				
-				
(Hot Work Permit)				
2. แหล่งเชื้อเพลิง				
2.1 วัสดุติดไฟและผลิตภัณฑ์				
-				
-				
-		1		
2.2 สารไวไฟและวัตถุอันตราย (ดูรายละเอียดในภาค 6)				
-				
-				
-				

พื้นที่/กระบวนการ : .....

หน่วยงาน/ฝ่าย : .....

ชื่อผู้ตรวจ : .....

วันที่ตรวจ : .....

รายละเอียด การตรวจสอบ	ผลการตรวจ		บริเวณที่ตรวจพบ	การแก้ไข
	ผ่าน	ไม่ผ่าน		
-				
-				
3. การหนีไฟ				
3.1 เส้นทางหนีไฟ (ดูรายละเอียดในภาค 3)				
-				
-				
-				
-				
-				
60				
3.2 ไฟฟ้าแสงสว่างฉุกเฉิน (ดูรายละเอียดในภาค 3)				
-				
-				
-				
-				
4. ระบบป้องกันอัคคีภัย				
4.1 ถังดับเพลิงแบบมือถือ (ดูรายละเอียดในภาค 4)				
-				
23				
-				
-				
4.2 ระบบแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (ดูรายละเอียดในภาค 5)				
-				
(Pull Manual Station)				
-				
-				
-				
-				
4.3 ระบบหัวกระจายน้ำดับเพลิง (ดูรายละเอียดในภาค 4)				
-				
-				
-				
-				
4.4 ระบบดับเพลิงอื่นๆ (ดูรายละเอียดในภาค 4)				
-				
-				
64				
-				
-				

« ภาคที่ 3 »

การป้องกันการลามไฟและเส้นทางหนีไฟ

3.1 การป้องกันการลามไฟ (Fire Seal)

3.2 การแบ่งกั้นพื้นที่กันไฟ (Fire Compartment)

3.3 การจัดเตรียมเส้นทางหนีไฟ (Means of Egress)

3.4 การป้องกันโครงสร้างเหล็กของอาคาร

3

3.1 การป้องกันการลามไฟ (Fire Seal)

1. ท่อไฟ

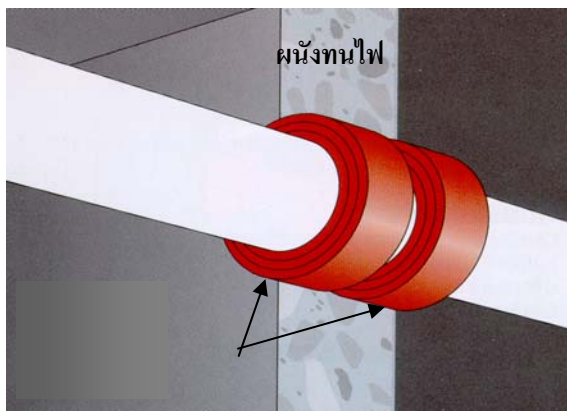
- 1.
- 2.

(Firestop Device)	(Firestop System)	ASTM
E-814, Fire Tests of Through-Penetration Fire Stops	ANSI/UL 1479, Fire Test of Through	
Penetration Fire Stops	2.5	(0.01
)		

	(Mortar)	2
1.	150	(6)
0.09		
2.		

2. การปิดอุดช่องเปิดที่ผนัง

2

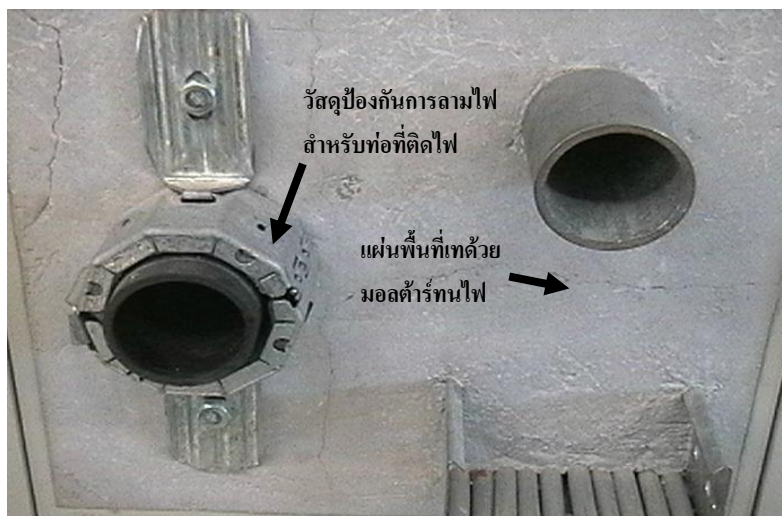

3.1.1

UL 555S, Standard for Safety
Leakage Rated Dampers for Use in Smoke Control Systems
(Fire/Smoke Damper)
UL 555, Standard for Fire Dampers   UL 555S, Standard for Safety Leakage
Rated Dampers for Use in Smoke Control Systems

3. การปิดอุดช่องเปิดที่พื้น

	2	
1.	Polyvinyl Chloride (PVC)	Polyethylene (PE)
		3.1.2

3.1.2

2.

13

3.2 การแบ่งกั้นพื้นที่กันไฟ (Fire Compartment)

1. ทั่วไฟ

(Fire Resistance Gypsum Board)

3.2.1

ลักษณะการก่อสร้างของผนังทนไฟ			อัตราการทนไฟ (นาที)
1	1/2	15-20	60
2		15-20	120
3	140	15-20	120
4	190	15-20	180
	( )		

3.2.2

พื้นที่ใช้งาน	อัตราการทนไฟ ของประตูและผนัง ทนไฟ (ชั่วโมง)
	2
12 ( )	1

BS 476, Fire Tests on Building Materials and Structures

750

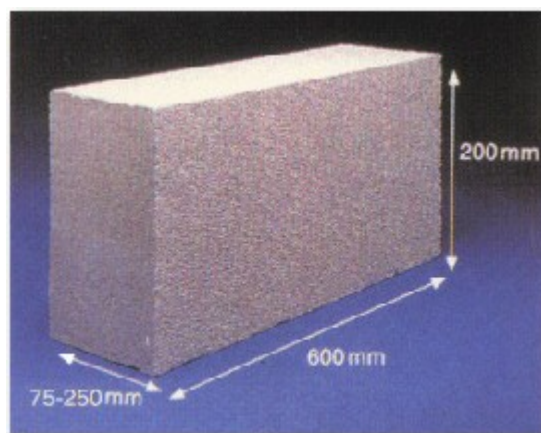
2

1,100

4

60

3.2.1

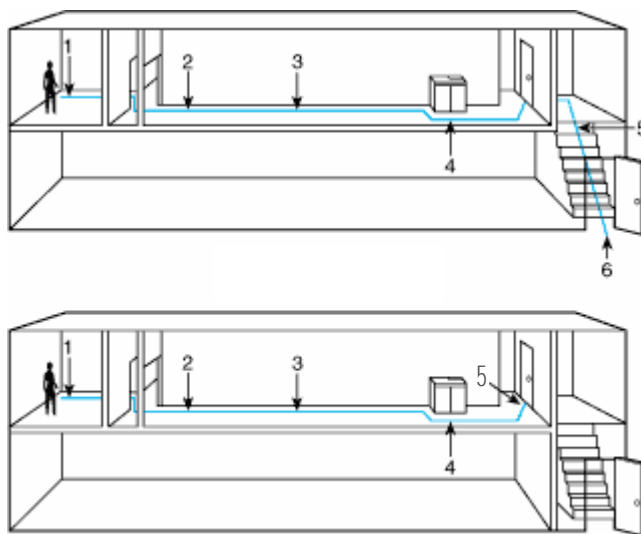
3.2.1

3.3 การจัดเตรียมเส้นทางหนีไฟ (Means of Egress)

1. ระยะทางของเส้นทางหนีไฟ

300

3.3.1

3.3.1

1-2-3-4-5-6

1-2-3-4-5

3.3.1

3.3.1

ประเภทการใช้งานในพื้นที่	ระยะจำกัดของเส้นทางหนีไฟ (เมตร)	
	ไม่มีหัวกระจายน้ำดับเพลิง	มีหัวกระจายน้ำดับเพลิง
อาคารชุมนุมชน	45	76

ประเภทการใช้งานในพื้นที่	ระยะจำกัดของเส้นทางกรหนีไฟ (เมตร)	
	ไม่มีหัวกระจายน้ำดับเพลิง	มีหัวกระจายน้ำดับเพลิง
	45	76
สำนักงาน		
	60	91
	60	91
โรงงานอุตสาหกรรม		
	60	75
	91	122
	0	23
คลังเก็บสินค้า		
	60	122
	23	30

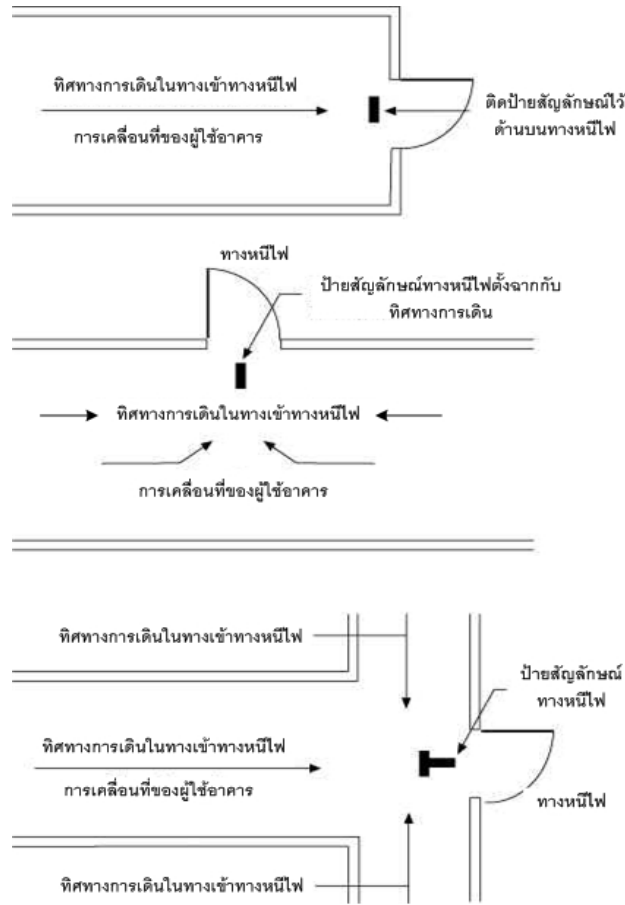
	3.3.1
1.	2
2.	3
2.1	
2.2	
2.3	
3.	3
3.1	

3.2

3.3

2. จำนวนเส้นทางการหนีไฟ

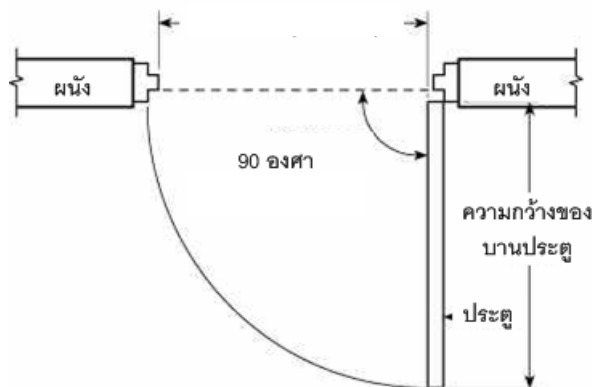
		2	60	
			500	1,000
	3	1,000		4
1.				
108	(10 -)			
2.				
10.8	(110 -)			
3.				
2.2	(0.2 -)			
			1½	
				10.8
(1 -)		1.1	(0.1 -)	
			1½	
	6.5	(0.6 -)		6.5
(0.6 -)				

3.3.2

30 (100)

3. ขนาดความกว้างของเส้นทางหนีไฟ

3.3.3

3.3.2

พื้นที่ครอบครองประเภท	บันได (ความกว้างต่อคน)		ส่วนประกอบที่อยู่ในแนว ระดับและทางลาดชัน (ความกว้างต่อคน)	
	มิลลิเมตร	นิ้ว	มิลลิเมตร	นิ้ว
	10	0.4	5	0.2
( )	7.6	0.3	5	0.2
( )	15	0.6	13	0.5
	18	0.7	10	0.4
	7.6	0.3	5	0.2

915

3.4 การป้องกันโครงสร้างเหล็กของอาคาร

1.

ASTM E119, Standard Test Method for Fire Tests of Building Construction and Materials

BS 476, Fire Tests on Building Materials and Structures

2.

3.

3.4.1

3

3

4

